

Sygn. akt I Ca 5/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

SSO Joanna Składowska

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2019 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. w S.

przeciwko E. A.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli

z dnia 25 października 2018 roku, sygnatura akt I C 444/18

I. precyzuje niedokładność pisarską punktu 1 w ten sposób, że przed wyrazem „zasądza od” dodaje sformułowanie „uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 18 kwietnia 2017 roku wydany w sprawie I Nc 590/17 i”;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 2, 4 i 5 w ten tylko sposób, że:

- a) zasądzoną w punkcie 1 kwotę obniża z 13500 złotych do 9900 (dziewięć tysięcy dziewięćset) złotych;
- b) zasądzoną w punkcie 4 kwotę 2072 złotych podwyższa do 2696 (dwa tysiące sześćset dziewięćdziesiąt sześć) złotych;
- c) nakazaną do wypłaty kwotę 2356 złotych obniża do 1732 (jeden tysiąc siedemset trzydzieści dwa) złote;

III. oddala apelację w pozostałej części;

IV. zasądza od powoda (...) Spółki z o.o. w S. na rzecz pozwanej E. A. 398 (trzysta dziewięćdziesiąt osiem) złotych brutto tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego udzielonego pozwanej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;

V. nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zduńskiej Woli radcy prawnemu Z. S. 1078 (jeden tysiąc siedemdziesiąt osiem) złotych brutto tytułem części wynagrodzenia za reprezentowanie pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I Ca 5/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli w sprawie z powództwa (...) Spółki z ograniczona odpowiedzialnością z siedzibą w S. przeciwko E. A. o zapłatę, prowadzonej za numerem I C 444/18 zasądził od pozwanej na rzecz powoda 13 500 zł z odsetkami ustawowymi od 4 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w zakresie odsetek ustawowych naliczanych od kwoty 13 500 zł od 3 marca 2017 roku do 3 kwietnia 2017 roku, umorzył postępowanie w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu.

Rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

(...) Sp. z o.o. w S. w pozwie z dnia 05 kwietnia 2017 roku wnosila o zasądzenie od E. A. kwoty 40.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 02 lutego 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Swoje roszczenie powódka opierała na wekslu własnym wystawionym przez pozwaną na kwotę 40.000 zł płatnym w dniu 2 marca 2016r.

Nakazem zapłaty z dnia 18 kwietnia 2017 roku wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc 590/17 Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli uwzględnił powództwo w całości.

Od powyższego nakazu pozwana wniosła zarzuty zaskarżając go w całości i podnosząc zarzut braku przedstawienia wyczenia sumy wekslowej przez powoda i zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z postanowieniami umowy i deklaracją wekslową. Ponadto domagała się ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego A. M..

Pełnomocnik pozwanej wniosł o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia z weksla.

Wyrokiem z dnia 12 września 2017 roku wydanym w sprawie I C 636/17 Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli uchylił nakaz zapłaty z dnia 18 kwietnia 2017 roku wydany przez Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli w sprawie I Nc 590/17 i oddalił powództwo w całości uznając za zasadny podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia.

Od powyższego wyroku apelację wniosła powódka zarzucając błędne przyjęcie przez sąd pierwszej instancji przedawnienia roszczenia w sytuacji gdy właściwym dla tego roszczenia terminem jest trzyletni termin przedawnienia.

W konsekwencji wniosła o uchylenie wyroku w całości i utrzymanie w mocy nakazu zapłaty wydanego w dniu 18 kwietnia 2017 roku w sprawie I Nc 590/17.

Wyrokiem z dnia 23 marca 2018 roku w sprawie I Ca 459/17 Sąd Okręgowy w Sieradzu uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Zduńskiej woli z dnia 12 września 2017 roku w sprawie sygn. akt I C 636/17 i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2018 roku w ślad za pismem złożonym do akt tego samego dnia, powódka ograniczyła powództwo do kwoty 13.500 złotych z odsetkami od 3 marca 2017 roku do dnia zapłaty w związku z częściową spłatą pożyczki przez pozwaną.

Sąd ustalił, że E. A. w dniu 02 lutego 2016 roku zawarła z (...) Spółka z o.o. z siedzibą w S. umowę pożyczki gotówkowej na kwotę 30.000 zł płatną w 20 miesięcznych ratach (tj. do 2 października 2017r) po 1 500 zł każda do 2 dnia każdego miesiąca począwszy od marca 2016r. W celu zabezpieczenia wykonania obowiązku wynikającego z zawarcia umowy pozwana wystawiła dla (...) sp. z o.o. w S. weksel zupełny na kwotę 40.000 zł z terminem płatności na dzień 2 marca 2016r. Weksel wypisany został w całości przez pracownika powoda – R. S. i podpisany przez pozwaną. Pozwana spłacała raty przelewem na konto wskazane w umowie do października 2016 roku.

W ten sposób dokonała wpłaty 11 rat na łączną kwotę 16.500 złotych. Z uwagi na opóźnienie w terminowej spłacie rat pożyczki w dniu 20 lutego 2017 r. umowa została wypowiedziana przez powodową spółkę. Pozwana otrzymała wypowiedzenie w dniu 21 lutego 2017 roku.

Ponieważ E. A. zaprzestała terminowej spłaty pożyczki, która została skutecznie wypowiedziana, (...) Spółka z o.o. w S. w osobie pracownika R. S. przedłożyła E. A. w dniu 22 lutego 2017 roku wypełniony weksel na kwotę 40.000 złotych z terminem płatności świadczenia w nim opisanego do dnia 02 marca 2016 roku, celem jego wykupu. Strona powodowa wezwała pozwaną również pisemnie do wykupu weksla. Pozwana nie wykupiła weksla, co skutkowało złożeniem przedmiotowego powództwa.

Ustalając stan faktyczny Sąd zasadniczo dał wiarę zeznaniom świadka **R. S.** za wyjątkiem tego fragmentu w którym zeznał, że weksel w chwili jego wystawienia był wekslem in blanco skoro świadek jednocześnie wskazywał, że weksel został w jego obecności wypisany w chwili zawierania umowy pożyczki. W ocenie Sądu faktyczny przebieg czynności był bowiem taki, że weksel został w całości wypełniony w chwili zawierania umowy pożyczki, tj. w dniu 2 lutego 2016r. Weksel ten miał wprawdzie zabezpieczać spłatę pożyczki tym nie mniej nigdy nie był wekslem in blanco. Tylko w ten sposób można bowiem logicznie wytłumaczyć znajdujące się w wekslu zapisy obejmujące datę jego płatności oraz sumę wekslową, które w żaden sposób nie przystają do treści stosunku podstawowego istniejącego między stronami w lutym 2017r. Wiedzą powszechnie znaną dla osób zajmujących się profesjonalnie udzielaniem pożyczek jest bowiem to, że uzupełnienie weksla in blanco zabezpieczającego spłatę zobowiązania powinno nastąpić adekwatnie do kwoty ciężącego na dłużniku zobowiązania z tytułu stosunku podstawowego. Dłużnikowi wekslowemu będącemu jego wystawcą przysługują bowiem przeciwko remitentowi, zarzuty wynikające z łączącego ich stosunku podstawowego (np. z umowy pożyczki zawartej między wystawcą i remitentem). W tym stanie rzeczy, całkowicie nielogiczne byłoby uzupełnienie przez pożyczkodawcę weksla poprzez wpisanie terminu płatności na datę poprzedzającą chwilę w której pozwana popadła w opóźnienie oraz wpisanie sumy wekslowej wyższej od rzeczywistego stanu zobowiązania dłużniczki. Dlatego też w ocenie sądu pierwszej instancji treść weksla wskazuje na to, że osoba wypełniająca go po pierwsze nie wiedziała czy i kiedy pozwana będzie w opóźnieniu w spłacie zobowiązań, a po drugie nie wiedziała jaka będzie kwota zaległości z tego tytułu. Taki stan rzeczy nie istniał w lutym 2017 roku lecz w chwili zawarcia umowy, tj. w dniu 2 lutego 2016 roku. Nie było wówczas wiadomo czy pozwana przystąpi do jej spłaty stąd data płatności weksla oznaczona na dzień 2 marca 2016 roku jest zbieżna z datą płatności pierwszej raty. Po drugie suma wekslowa obejmuje nie tylko pożyczkę tj. 30.000 zł, ale także wszystkie hipotetyczne koszty dodatkowe w szczególności koszty windykacyjne określone w § 5 ust. 7 i § 10 umowy. Tak więc w ocenie sądu jedynym logicznym wytłumaczeniem treści weksla z dnia 2 lutego 2016r. jest to, że w całości został on wypisany w chwili udzielenia pożyczki i opiewał na hipotetyczną maksymalną kwotę zobowiązań jaki mogłyby powstać z umowy pożyczki gdyby pozwana nie przystąpiła w ogóle do jej spłaty.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał powództwo za zasadne. Podstawę dochodzonego roszczenia stanowił weksel własny pozwanej z dnia 2 lutego 2016r. wystawiony na kwotę 40.000 zł z terminem płatności na dzień 2 marca 2016r. Przy czym bezsporne między stronami jest to, że weksel ten został wystawiony na zabezpieczenie spłaty pożyczki z dnia

2 lutego 2016r. udzielonej pozwanej przez powoda na kwotę 30.000 zł, płatną w 20 miesięcznych ratach po 1500 zł każda do 2 dnia każdego miesiąca począwszy od marca 2016r.

Sąd powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i poglądy doktryny wskazał na występowanie w obrocie prawnym tzw. weksli gwarancyjnych lub kaucyjnych. Ich funkcją jest zabezpieczenie wykonania obowiązku pieniężnego wynikającego ze stosunku podstawowego stanowiącego przyczynę wystawienia weksla. Weksle te najczęściej wystawiane są in blanco, choć brak przeszkód prawnych do tego by wekslem gwarancyjnym uczynić weksel zupełny

w chwili jego wystawienia. Sąd wskazał, iż różnica między gwarancyjnym wekslem zupełnym a gwarancyjnym wekslem in blanco sprowadza się w istocie do zakresu zarzutów przysługujących dłużnikowi wekslowemu. W przypadku weksla in blanco dłużnik może bowiem obok zarzutów z art. 17 pr. wekslowego podnosić przeciwko wierzycielowi (remitentowi) na podstawie art. 10 pr. wekslowego dodatkowo zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem

(deklaracją). Przy czym przeciwko dalszym wierzycielom (indosantom) tylko o tyle o ile weksel został nabyty w złej wierze lub przy rażącym niedbalstwie. W przypadku weksla zupełnego zakres zarzutów dłużnika wyznacza natomiast jedynie treść art. 17 pr. weksl. Zgodnie z powołaną normą prawną osoby, przeciw którym dochodzi się praw z wekslu, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Odpowiedzialność dłużników wekslowych jest łagodniejsza, jeżeli weksel znajduje się nadal w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela. W takim bowiem przypadku dłużnikowi wekslowemu przysługują wobec wierzyciela wekslowego zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego. Tym nie mniej w przypadku wystawienia przez dłużnika weksla własnego w celu zabezpieczenia wykonania obowiązku pieniężnego ze stosunku podstawowego, sytuacja wierzyciela dochodzącego przed Sądem spełnienia świadczenia z weksla w celu zaspokojenia roszczenia ze stosunku podstawowego jest dużo korzystniejsza. Dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi bowiem wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, nie dochodzi jednak do zmiany powództwa, ponieważ przedmiotem rozpoznania jest nadal to samo roszczenie wekslowe, a powód jedynie przydaje mu dodatkowe uzasadnienie faktyczne i prawne.

W kontekście powyższych wywodów Sąd Rejonowy uznał, iż pozwana podpisując w dniu 2 marca 2016r. załączony do pozwu weksel własny zaciągnęła ważne zobowiązanie wekslowe na sumę 40.000 zł płatną w dniu 2 marca 2016r. Weksel ten od strony formalnej spełnia wszystkie warunki wymagane przepisem art. 101 prawa wekslowego, a co za tym idzie kreuje ważne zobowiązanie wekslowe. Przy czym wbrew podnoszonym przez pozwaną zarzutom weksel nie został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem albowiem był to weksel zupełny w chwili jego wystawienia.

Niezależnie od tego Sąd zaznaczył, iż zgodnie z ogólną regułą z art. 6 kc ciężar dowodu, że weksel został wypełniony z naruszeniem porozumienia spoczywa na dłużniku wekslowym, ponieważ to on wywodzi z tej okoliczności skutki prawne. Zdaniem Sądu pozwana nie podolała ciężarowi dowodu i nie udowodniła twierdzeń w zakresie wypełnienia weksla niezgodnie

z § 5 ust. 7 umowy pożyczki. Wypełnienie weksla in blanco zgodnie z porozumieniem co do jego wypełnienia nie stanowi przesłanki formalnej uznania dokumentu za weksel. Weksel in blanco wypełniony niezgodnie z porozumieniem, ale w sposób odpowiadający wymaganiom co do formy przewidzianym w art. 1 lub art. 101 ustawy z 1936 r. Prawo wekslowe, musi być uważany za weksel trasowany lub weksel własny w rozumieniu tych przepisów, zaś uzupełnienie weksla zgodnie z otrzymanym upoważnieniem warunkuje jedynie odpowiedzialność wekslową osoby na nim podpisanej. Niezupełność porozumienia a nawet brak uzgodnień dotyczących uzupełnienia weksla nie ma zatem wpływu na powstanie odpowiedzialności wystawcy wywodzonej z wypełnionego weksla, która podlega ocenie według treści weksla. Zobowiązanie wekslowe zostaje ostatecznie ukształtowane w drodze uzupełnienia wszystkich elementów weksla przez wierzyciela. Przy czym wydanie weksla niezpełnego remitentowi stwarza domniemanie, że zawarto umowę o wydanie weksla i istnieje porozumienie dotyczące jego uzupełnienia. W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że brak szczegółowych ustaleń w przedmiocie uzupełnienia wręczonego weksla in blanco ogranicza lub wyłącza możliwość powoływania się wystawcy na uzupełnienie weksla niezgodnie

z porozumieniem a zaniechanie ograniczeń w zakresie ukształtowania treści weksla trzeba odczytywać na korzyść uprawnionego, który może nadać wekslowi treść według swego uznania, z wykorzystaniem przewidzianych w prawie wekslowym postanowień kształtujących zakres odpowiedzialności dłużnika. Tak więc skoro pozwana nie wykazała i nie udowodniła wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem zawartym w § 5 ust. 7 umowy pożyczki to nawet przy założeniu, że wręczony stronie powodowej weksel był wekslem in blanco należałoby uznać, że został on wypełniony przez wierzyciela w sposób prawidłowy w świetle prawa wekslowego.

Za chybione Sąd uznał pozostałe zarzuty pozwanej dotyczące braku prawidłowego przedstawienia weksla do zapłaty oraz przedawnienia roszczenia wekslowego.

Zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w prawie wekslowym, a nie w terminie ustalonym dla zobowiązania, które zabezpiecza. Przedawnienie roszczenia z weksla własnego skierowane przeciwko wystawcy, zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 i 104 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, liczy się od dnia płatności weksla. Przy czym odpowiedzialność wystawcy weksla własnego jest tożsama z odpowiedzialnością akceptanta weksla trasowanego (art. 104 pr. weksl.). Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe, termin przedawnienia roszczenia wekslowego przeciwko akceptantowi wynosi 3 lata licząc od dnia płatności weksla. W analizowanym przypadku w stosunku do wystawcy weksla E. A. nie uległo przedawnieniu ani roszczenie ze stosunku wekslowego (data płatności weksla w dniu 02 marca 2016 r.) ani ze stosunku podstawowego (umowa pożyczki zgodnie z §3 pkt 1 zawarta na czas określony do dnia 01 października 2017 roku). Nie może być więc mowy o przedawnieniu roszczenia powoda w niniejszej sprawie.

W przypadku weksla własnego płatnego w określonym terminie, nieprzedstawienie go do zapłaty w terminie 3 dni od dnia płatności (art. 38 pr. weksl.) nie skutkuje utratą przez remitenta prawa do żądania od wystawcy zapłaty sumy wekslowej (art. 53 pr. weksl.)./ Zgodnie bowiem z treścią art. 104 pr. weksl. wystawca weksla własnego odpowiada jak akceptant, zaś ten odpowiada wekslowo zawsze. O ile zatem słusznie pozwana zarzuciła powodowi nieprzedstawienie jej weksla do zapłaty w terminie przewidzianym w prawie wekslowym co winno nastąpić do dnia 5 marca 2016r. o tyle okoliczność ta w świetle brzmienia art. 53 w art. 104 pr. weksl. jest całkowicie nieistotna dla odpowiedzialności wekslowej E. A..

Jako całkowicie chybiony Sąd uznał zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego lub braku jego wymagalności. Roszczenie z umowy pożyczki nie uległo przedawnieniu a biorąc pod uwagę zakreślony w umowie ostateczny termin spłaty pożyczki, tj. 2 października 2017r. oraz pisemne wypowiedzenie doręczone pozwanej w dniu 21 lutego 2017r. zarzut braku wymagalności (przedwczesności) roszczenia Sąd uznał za całkowicie chybiony.

Strona pozwana nie kwestionowała zawarcia umowy pożyczki podnosząc, że wpadła w lawinę zadłużenia zaciągając kolejne pożyczki na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozwana oponowała jednak wysokości na jakie zaciągnęła zobowiązanie z dnia 2 lutego 2016 roku. Jej twierdzenia nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym w postaci umowy pożyczki poświadczonej własnoręcznym podpisem pozwanej czy kopii przelewu środków finansowych. Pozwana, pomimo ciężącego na niej obowiązku określonego w art. 6 k.c. nie przedstawiła jakichkolwiek dowodów na to, że zobowiązanie z umowy pożyczki wykonała w jakimkolwiek zakresie. Tym nie mniej powódka w piśmie z dnia 21 czerwca 2018r. ograniczyła powództwo do kwoty 13.500 zł przyznając, że E. A. spłaciła 11 rat na łączną kwotę 16.500 zł z udzielonej pożyczki. Ponieważ dochodzone pozwem roszczenie wekslowe wynika z zobowiązania, którego wysokość określa rozmiar roszczenia ze stosunku podstawowego, ostatecznie należało uznać, że pozwana odpowiada wekslowo do kwoty 13.500 zł.

W tej sytuacji Sąd uznał, że roszczenie wekslowe jest zasadne i powództwo – w zakresie należności głównej ograniczonej do kwoty 13.500 zł - podlegało uwzględnieniu w całości, bowiem strona pozwana nie przedstawiła żadnych dowód potwierdzających dokonanie chociażby jednej wpłaty na rzecz powodowej spółki tytułem spłaty przedmiotowej pożyczki.

O żądanych odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 359 § 1 kc. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, a zatem także możliwość żądania odsetek, nastąpiło w dniu następującym po dniu 3 kwietnia 2017 roku, tj. terminie wskazanym w wypowiedzeniu umowy jako ostateczny termin spłaty pożyczki.

Sąd oddalił powództwo w zakresie odsetek od dnia 03 marca 2017 roku do dnia 03 kwietnia 2017 roku z uwagi na brak podstaw do przyjęcia wymagalności roszczenia we wskazanej dacie.

W zakresie w jakim strona powoda cofnęła powództwo Sąd postępowanie umorzył, o czym orzekł w punkcie 3 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 100 k.p.c. uznając, że powód który częściowo przegrał spór (66%) zobowiązany jest pokryć w w/w stopniu koszty zastępstwa prawnego udzielonego pozwanej z urzędu, które uwzględniając koszty postępowania apelacyjnego wyniosły łącznie 4.428,00 zł (2.400zł + 1.200zł + VAT). Z tych względów E. A. przysługuje od powoda zwrot kosztów w wysokości 2.072zł o czym Sąd orzekł jak w pkt 4. W pozostałej części wynagrodzenie dla radcy prawnego Z. S. za pomoc prawną udzieloną pozwanej z urzędu Sąd nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zduńskiej woli, o czym orzekł w pkt 5 wyroku.

Z rozstrzygnięciem Sądu nie zgodziła się pozwana, wnosząc apelację, w której zaskarżyła wyrok w całości w zakresie punktu 1,4 i 5.

Skarżąca zarzuciła:

I/ błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie:

1). iż pozwana wystawiła weksel zupełny zgodnie z umową podczas, gdy umowa przewidywała wystawienia weksla in blanco jako zabezpieczenie pożyczki, a także weksel in blanco wynika z dotychczasowego stanowiska stron, zeznań świadka R. S.,

2). iż, wypowiedzenie umowy pożyczki mogło być skuteczne, a wniesienie powództwa w dniu 22 maja 2017 r. obejmowało wymagalne raty pożyczki, w okolicznościach, iż umowa zawierała terminy wymagalności, a brak było podstaw prawnych do wypowiedzenia umowy terminowej,

3).iż, powód przedstawił weksel pozwanej do wykupu, podczas, gdy w aktach sprawy znajduje się zarówno pisemne wezwanie do wykupu weksla, które następnie nie zostało udowodnione doręczeniem, a zeznania świadka R. S. - pracownika powoda są w tym zakresie niespójne i niewiarygodne;

2.naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.:

1) art. 233 § k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. i art. 6 k.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, naruszające zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie za udowodnione, iż wypowiedzenie umowy zostało złożone skutecznie, podczas, gdy art. 723 k.c. ma zastosowanie w sytuacji braku terminu spłaty,

a umowa pożyczki zawiera harmonogram spłat, i nie zawiera okoliczności mogących wypowiedzieć umowę pożyczki na warunkach w umowie określonych, było prawnie skuteczne i przyjęcie, że poinformowanie w wezwaniu do zapłaty należy uznać jako złożenie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy,

2) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, naruszające zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż zeznanie świadka R. S. są wiarygodne i spójne w części co do uzupełnienia weksla jako zupełnego, podczas gdy w tym zakresie świadek ciągle zeznawał, iż weksel ten był in blanco, nie wskazał ostatecznie kto wypełnił weksel, wskazał, iż pani G. zajmuje się sprawą na etapie kierowania sprawy do Sądu, że weksel został wypełniony, kiedy on sporządzał umowę z Panią A., a także w zakresie przedstawienia skutecznego weksla do wykupu podczas, gdy świadek zeznał najpierw, iż wskazał termin wymagalności „natychmiastowy" a potem 7 dniowy, a także, iż wezwanie dotyczyło kwoty 40. 000,00 zł podczas, gdy zobowiązanie zostało uregulowane na kwotę 16.500 zł. z kwoty należnej tj.: 30.000,00 zł,

3) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, naruszające zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż weksel in blanco nie zawierał żadnego porozumienia co do jego wypełnienia oraz, że jego wypełnienie nastąpiło zgodnie w umowę w § 5 ust. 7,

4) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, naruszające zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie, iż powód udowodnił umocowanie do działania zarówno przy zawieraniu umowy pożyczki, jak i przy dokonywanym wezwaniu do wykupu weksla,

5) art. 207 § 6 k.p.c. w zw. art 217 § 1 k.p.c. poprzez dopuszczenie spóźnionego dowodu z przesłuchania R. S., na okoliczności, które już strona powodowa udowodniała dokumentem - wezwaniem do wykupu weksla, które na skutek wniosku strony o przedłożenie dowodu doręczenia uległo zmianie na ustne wezwanie do wykupu weksla przez świadka,

6) art. 496 k.p.c. poprzez nie uchylenie nakazu zapłaty i oddaleniu powództwa w przedmiotowej sprawie po przeprowadzeniu rozprawy na skutek wniesionych zarzutów;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie tj.:

1) art. 385¹ § 1, 2, 3, 4 k.c. w zw. z art. 6 k.c., zgodnie z którym abuzywne postanowienia umowne nie powinny wiązać konsumenta. W przedmiotowej sprawie za niedozwolone postanowienia umowne, a więc takie na których treść pozwana nie miała wpływu, uznać należy postanowienie umowy zawarty dotyczący wynagrodzenia dodatkowego w kwocie 10.000,00 zł, stanowiącej w istocie ponad 33 % kwoty faktycznie udzielonej pożyczki. Postanowienie to jest niewątpliwie kształtuje obowiązki strony w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jej interesy. Kwota bowiem obsługi pożyczki bez odsetek stanowi kwotę 8000 zł tj. ok. 27 % pożyczki. Odsetki w ogóle nie zostały naliczane. Za niedozwolone postanowienia umowne należy również uznać postanowienia umowy z uwagi na fakt, iż postanowienia nie były negocjowane ze stroną i przyjęte na drodze indywidualnego porozumienia, który to fakt strona powodowa pomimo jego obowiązku dowodowego nie wykazała, a wykazała jedynie przedłożenie wzorca umowy, który strona musiała zaakceptować,

2) art. 723 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie, iż umowa mogła zostać skutecznie wypowiedziana, podczas gdy umowa pożyczki nie zawiera uprawnienia do wypowiedzenia przez pożyczkodawcę umowy, np. w okolicznościach braku spłaty terminowej rat, a była umową pożyczki z określoną datą spłaty poszczególnych rat pożyczki, a zatem powództwo obejmowało nie wymagalne raty pożyczki,

3) art. 353¹ k.c. w zw. z art 10 prawa wekslowego oraz 5 § ust. 7 i § 10 umowy poprzez przyjęcie, iż weksel został wystawiony zgodnie z porozumieniem, mimo, iż w chwili wypełnienia weksla wierzyciel dochodził kwoty maksymalnej 40.000 zł wbrew stosunkowi podstawowemu, który w ogóle mógł być wypełniony w pierwszej kolejności na kwotę 30.000 zł ze stosunku podstawowego, a w związku z faktem, iż wierzytelność została spłacona w wysokości 16.500 zł winien być wypełniony na kwotę co najwyżej 13.500 zł,

4) § 16 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) poprzez przyjęcie kwoty 50 % opłaty w zamian za kwotę 75 % opłaty, gdyż pełnomocnik w postępowaniu nie reprezentował strony przed Sądem 1 instancji,

5) art. 353¹ k.c. w zw. z art. 75c i 78a Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (tj. z dnia 25 października 2018 r., Dz.U. z 2018 r. poz. 2187) poprzez przyjęcie w umowie rygorów Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim oraz ustawy Prawo Bankowe,

w konsekwencji czego do wypowiedzenia umowy konieczne stałoby się zastosowanie wezwania z możliwością restrukturyzacji zadłużenia, czego powód nie uczynił.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w całości oraz przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu, których strona nie uiściła w całości ani w części za obie instancje oraz za instancję odwoławczą w sprawie

o sygnaturze I Ca 459/17 według norm prawem przepisanych, ewentualnie o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu, których strona nie uiściła w całości ani w części za postępowanie przed Sądem Okręgowym w sprawie I Ca 459/17 według norm prawem przepisanych, tj. w zakresie dodatkowej kwoty 600 zł wraz z podatkiem VAT.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej była częściowo uzasadniona, jednakże nie wszystkie zarzuty zasługiwały na podzielenie.

Przede wszystkim podkreślenia wymaga, iż nawet udowodnienie przez dłużniczkę, że weksel został wydany in blanco, a następnie uzupełniony niezgodnie z jej wolą nie zwalnia jej z odpowiedzialności wekslowej. Niewłaściwe wypełnienie weksla nie anuluje bowiem odpowiedzialności wekslowej, a jedynie powoduje jej ograniczenie do granic wyznaczonych porozumieniem (tak Komentarz do Prawa wekslowego i czekowego, M. C., Z. B. op. cit. str. 220 – 221). Notabene, podniesienie przez wystawcę weksla in blanco zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem wekslowym w zakresie dotyczącym rozmiaru zadłużenia wystawcy ze stosunku podstawowego nie powoduje przerzucenia ciężaru dowodu na posiadacza weksla (remitenta) w tym sensie, iż powinien go obciążać dowód wykazania istnienia i rozmiaru zadłużenia z tego stosunku. W takiej sytuacji rozkład ciężaru dowodu pozostaje bez zmian, mianowicie na wystawcy weksla in blanco ciąży dowód wykazania nieistnienia wierzytelności wystawcy w zakresie wskazanym na wekslu (wyrok SN z 17 stycznia 2008 r., III CSK 193/07). Słusznie Sąd Rejonowy podkreślił, że to pozwaną, a nie powoda obciążał więc dowód wykazania, że weksel został uzupełniony niezgodnie z jej wolą, zgodnie z art. 6 k.c., gdyż to pozwana z tego faktu wywodziła skutki prawne.

Rozważania te mają jednak charakter ewentualny, gdyż z ustaleń Sądu Rejonowego, skutecznie nie zakwestionowanych w apelacji wynika, że weksel miał charakter zupełny. Przywołanie w treści umowy pożyczki, iż zabezpieczeniem jej spłaty jest wystawienie weksla in blanco nie zmienia znaczenia prawnego faktycznej aktywności strony polegającej na wystawieniu weksla zupełnego. Nie nazwa użyta w umowie pożyczki, lecz materialnoprawny charakter czynności podjętej przez stronę decyduje o jej kwalifikacji. Apelująca nie podaje argumentów jurydycznych - pozwalających na odmienną od uczynionej przez sąd pierwszej instancji kwalifikację weksla, nie wskazuje na czym miałyby polegać błędy tegoż sądu

w odtworzeniu logiki takich a nie innych dat wskazanych w jego treści i przypisanego im znaczenia.

Powstanie zobowiązania wekslowego następuje na skutek jego wystawienia i jest uzależnione od spełnienia pewnych przesłanek. Zgodnie z art. 101 Prawa wekslowego weksel własny zawiera nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono, przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej, oznaczenie terminu płatności, oznaczenie miejsca płatności, nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana, oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu oraz podpis wystawcy wekslu.

Ponadto sporny weksel został wystawiony jako gwarancyjny, charakter taki mieć bowiem może nie tylko weksel in blanco, ale i weksel zupełny. Inaczej niż zdecydowana większość umów zobowiązujących, czynności prawne, z których wynikają zobowiązania wekslowe, nie określają celu wynikającego z nich przysporzenia. Na cel ten wskazuje dopiero zawarta wyraźnie lub w sposób dorozumiany umowa leżąca u podstaw zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, czyli umowa kreująca stosunek podstawowy dla tego zobowiązania.

Będący podstawą powództwa weksel został powodowi wręczony przez pozwaną na zabezpieczenie jego roszczeń wynikających z zawartej przez nią w dniu 2 lutego 2016 roku umowy pożyczki i – co jest istotne – nie został użyty do obrotu w drodze indosu, stąd zarzuty dłużnika ze stosunku podstawowego co do skorzystania z weksla niezgodnie z treścią wcześniejszego porozumienia co do zasady były dopuszczalne. Jednakże nieważność weksla jako papieru wartościowego wynikać może tylko i wyłącznie z braku jednego z elementów w świetle art. 101 Prawa wekslowego niezbędnych, takiego braku tymczasem Sąd Rejonowy nie stwierdził, a zatem weksel jest ważny.

Odnosząc się do oceny znaczenia zarzutów apelacji wskazać należy, iż pozwana podnosiła w założeniu skierowany finalnie przeciwko poczynionym ustaleniom zarzut obrazu art. 233 § 1 k.p.c.

Art. 233 § 1 k.p.c. normuje sposób oceny przeprowadzonych w toku postępowania rozpoznawczego dowodów pod kątem ich wiarygodności i mocy, zostawiając w tym zakresie sądowi orzekającemu pełną praktycznie swobodę, ograniczoną jedynie wymogiem pozostania przy dokonywaniu oceny dowodów w zgodzie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oraz koniecznością wszechstronnego rozważenia całego materiału.

Uchybienia tej normie skarżąca upatruje tymczasem w nierozważeniu ustalonej, a więc uznanej za udowodnioną okoliczności (pkt 2 ust. 1 zarzutów), wreszcie w dowolności ustaleń, które mają być sprzeczne z zebrany materiałem dowodowym (pkt 1 ust. 1-3 oraz 2 ust. 2 i 3 zarzutów).

Pierwsza przesłanka zarzutu obrazu art. 233 § 1 k.p.c. w dyspozycji tej normy w ogóle się nie mieści; zakwalifikować ją raczej należy jako przynależące do sfery prawa materialnego i pod tym kątem trzeba byłoby je analizować. Co się tyczy pozostałych z nich, to tylko formalnie (przez powołanie się na brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego) wiązać ją można z art. 233 § 1 k.p.c., faktycznie jednak prowadzi ona do zarzutu innego: obrazu art. 328 § 2 k.p.c. przez nieomówienie całości materiału dowodowego i sprzeczności ustaleń z materiałem dowodowym sprawy.

Zatem wskazać należy, iż wbrew tezie apelacji, Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisu art. 233 § 1 k.p.c., natomiast apelacja nie wskazuje na czym miałyby polegać naruszenie przez Sąd meriti zasady swobodnej oceny dowodów. Ponadto zaznaczenia wymaga, że dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. nie wystarcza twierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu strony skarżącej nie odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności strona skarżąca powinna wskazać, jakie kryteria oceny naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając. Postawienie zarzutu obrazu art. 233 k.p.c. nie może bowiem polegać na zaprezentowaniu ustalonego przez siebie, na podstawie własnej oceny dowodów stanu faktycznego. Skarżąca może tylko wykazywać, posługując się wyłącznie argumentami jurydycznymi, że Sąd rażąco naruszył zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Zaś uwzględnienie przez Sąd w ocenie materiału dowodowego powszechnych i obiektywnych zasad doświadczenia życiowego nie usprawiedliwia zarzutu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów na tej tylko podstawie, że indywidualne i subiektywne doświadczenia strony są od tych zasad odmienne.

Sąd nie jest obowiązany w uzasadnieniu orzeczenia odnosić się literalnie do każdej tezy argumentów przedstawionych na uzasadnienie zarzutów stawianych przez strony w toku procesu. Obowiązek Sądu odnosi się do zarzutów istotnych i racjonalnych.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 207 § 6 kpc w związku z art. 217 § 1 kpc. W reakcji na zarzuty pozwanego zamieszczone w odpowiedzi na pozew (k.106-109)

i w wykonaniu zobowiązania Sądu do ustosunkowania się do zarzutów pozwanej w trybie art. 207 § 3 kpc strona powodowa przy piśmie procesowym złożonym w wykonaniu zobowiązania sądu, doręczonym jej 19 czerwca 2018 roku

(k. 151-152) wnioskowoła o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka R. S.. Stanowiło to wypełnienie polecenia Sądu, nastąpiło w terminie wyznaczonym przez Sąd i nie powodowało przedłużenia postępowania, a więc przeprowadzenie tego dowodu nie nastąpiło z uchybieniem art. 207 § 6 kpc i art. 217 § 2 kpc.

Pozwana kwestionowała skuteczne dokonanie wypowiedzenia jej umowy pożyczki. Również w tym wypadku Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że powód udowodnił należycie, że złożył pozwaną oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki w piśmie z dnia 20 lutego 2017 roku (k. 171) oraz, że trzymanie wypowiedzenia umowy otrzymała pozwana w dniu 21 lutego 2017 roku (k. 171). Natomiast umowa pożyczki zawiera w § 12 odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów kodeksu cywilnego i ustawy o kredycie konsumenckim. Zastosowanie zatem przez Sąd Rejonowy przepisu art. 723 kc było prawidłowe.

Odnosząc się do uchybienia art. 385¹ kc wskazać należy, że w zakresie zarzutu braku indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy pożyczki nie ma obowiązku czynienia takich uzgodnień. Dopuszczalne jest stosowanie wzorców umownych, o czym świadczy choćby treść art. 385¹ kc. Skoro bowiem postanowienia umowy zawarte z konsumentem, a nieuzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go dopiero jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, to postanowienia nieobarczone taką wadą są co do zasady wiążące.

Sąd Okręgowy zaznacza, że nie uważa kwoty prowizji przy pożyczce udzielonej na 20 rat za wygórowaną. Prowizja została uzależniona od okresu na jaki pożyczono pieniądze i współpracy z pozwaną, a więc ogólnie od ryzyka pożyczki. Pozaodsetkowe koszty nie przekraczały 100% kapitału udzielonej pożyczki. Tak określone w umowie obciążenie pożyczkobiorcy nie było więc dla niej rujnujące, nie przysparzało również pożyczkodawcy korzyści nie dających się uzasadnić żadnymi racjami. Tylko rażące zachwianie ekwiwalentności świadczeń przesądza zaś o sprzeczności z zasadami współzycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego w z 13 października 2005 r., sygn. akt IV CK 162/05).

Podkreślenia wymaga także fakt, że strona powodowa nie miała obowiązku restrukturyzowania pozwanej zadłużenia zwłaszcza w sytuacji, gdy skarżaca nie argumentuje, iż jej sytuacja materialna dawała gwarancję, że wywiązałby się z ewentualnej ugody zawartej ze stroną powodową. Ponadto uprawnienie do restrukturyzacji ma charakter jedynie fakultatywny i nie rodzi po stronie pożyczkobiorcy żadnego roszczenia.

Biorąc jednak pod uwagę fakt wypowiedzenia umowy pożyczki powodowi nie należały się po dacie wypowiedzenia należności zastrzeżone jako opłata za obsługę 9 rat pozostałych jeszcze do spłacenia z tytułu udzielonej pożyczki (8 000 zł prowizji podzielone na 20 rat, tj. 400 zł co miesiąc). Równowartość 9 rat stała się należnością wymagalną, wobec których odpadła potrzeba miesięcznej obsługi. Zasądzoną na rzecz powoda należność 13 500 zł należało więc pomniejszyć o 3 600 zł (9 x 400 zł), o czym orzeczono w punkcie II ppkt a) na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Zasadnie skarżący natomiast zarzucił uchybienie przepisowi art. 496 kpc. Wobec powyższego Sąd Okręgowy w pkt I wyroku dokonał stosownej korekty niedokładności pisarskiej na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Orzekając o kosztach procesu na podstawie art. 100 kpc Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż sprawa była rozpoznawana na skutek uchylecia orzeczenia do ponownego rozpoznania oraz że powód poniósł koszty procesu w pierwszej instancji w wysokości 500 zł i w drugiej instancji w wysokości 2000 zł, a pozwana wygenerowała koszty związane z udziałem pełnomocnika z urzędu w wysokościach wynikających z brzmienia odpowiednich przepisów rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości obowiązujących w dacie rozpoznawania sprawy, tj. 2400 zł za pierwszą instancję i 1 200 zł za drugą instancję, powiększone o Vat (tj. 4428 zł brutto). Łącznie koszty procesu wyniosły 6928 zł. Pozwana ostatecznie przegrała w 25 % a powód w 75 % i w takim stosunku obciążają ich koszty procesu. Powód powinien ponieść koszty procesu

w kwocie 5196 zł (6 928 zł x 75%), a poniósł je do wysokości 2500 zł zatem na rzecz pozwanej należało zasądzić 2 676 zł. Wobec powyższego należało dokonać stosownej korekty należności objętej punktem 4 wyroku Sądu Rejonowego o czym orzeczono w pkt II ppkt b) wyroku Sądu Okręgowego.

Z uwagi na to, że pozwana korzystała z pomocy pełnomocnika z urzędu i zwolniona była z kosztów sądowych to w części w jakiej obciążał ją obowiązek zapłaty kosztów procesu należność została przejęta przez Skarb Państwa i pozostała wysokość należnego pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia dla radcy prawnego Z. S. została wyłożona przez Skarb Państwa (4428 zł – 2676 zł = 1732 zł). Wobec powyższego należało dokonać stosownej korekty należności objętej punktem 5 wyroku Sądu Rejonowego o czym orzeczono w pkt II ppkt c) wyroku Sądu Okręgowego.

Natomiast dalej idącą apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c., należało oddalić.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. mając na uwadze, iż pozwana przegrała je w 73 % a powód w 27 %. Koszt wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu (1 476 zł brutto) podlega więc pokryciu do kwoty 398 zł przez powoda i do kwoty 1078 zł brutto przez Skarb Państwa, o czym orzeczono w punktach IV i V wyroku Sądu Okręgowego.